

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Будь-який бізнесмен знає, що головним в бізнесі є непохитне прагнення до виживання в умовах нестійкого зовнішнього середовища. Одним з чинників виживання і подальшого розширення своєї справи є вміння користуватися інформацією як про свою справу, так і про зовнішні чинники, прямо або що побічно впливають на справу.

Це розширює межі застосування фінансового обліку, з'являються нові його об'єкти, нові користувачі облікової інформації.

В наш час не має жодної організації чи підприємства, яке б не ставило на меті досягнути максимального прибутку і отримати дохід від своєї діяльності. Кожне підприємство створює всі можливі умови для економічно вигідної роботи, з метою отримати більший дохід і зменшити витрати.

Всі організації та підприємства, які існують в наш час виробляють продукцію, надають послуги та роботи, створюють товари, які потім реалізуються на ринку збуту, після чого отримують дохід. Тому актуальність даної статті в даний час та і на протязі багатьох років має велике значення, через те що саме на це спрямована діяльність кожної установи.

Одним із важливих і принципових теоретичних питань економічної діяльності є визначення терміна «доходи». Як економічна категорія, дохід в загальному розумінні означає потік грошових та інших надходжень за одиницю часу і складається з таких пофакторних елементів, як прибуток, заробітна плата, процент і рента.

Величина доходу впливає на показник прибутку, який є основним фінансовим показником діяльності підприємства. Прибуток – це економічна категорія, що визначається як різниця між загальною виручкою і загальними витратами, або різниця між доходами і витратами. Виручка означає суму грошей, отриману від продажу продукції, виконаних робіт чи наданих послуг; розраховується способом множення ціни товару на кількість його реалізованих одиниць. Витрати – це сума спожитих на виробництво товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).

Деякі вчені економічної теорії дають такі визначення терміну «доходи»:

Доходи – це певна кількість грошових коштів, матеріальних благ чи послуг, отриманих фізичною особою, підприємством чи економікою в цілому за певний проміжок часу.

Доходи – у широкому розумінні розглядаються, як грошові та натуральні надходження до суб'єктів господарського життя.

Доходи, у вузькому значенні – це потік грошових надходжень за одиницю часу (годину, тиждень, місяць, рік).

Доходи – це різниця між виручкою від реалізації продукції, товарів, та надання послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут продукції.

Доходи, як політико-економічна категорія представляють собою певну суму грошових коштів та матеріальних благ і послуг отриманих у процесі виконання економічних функцій домогосподарств, з приводу отримання яких виникають відносини приватної власності у всіх сферах суспільного відтворення.

В економічній теорії дуже добре висвітлюється питання доходів споживчого призначення, доходів від власності, доходів підприємства, сімейних доходів.

Поняття «доходи», як широка економічна категорія досліджувалась на протязі всієї історії становлення економіки.

Так поняття «доходи» досліджували різні вчені в різні періоди історії. Деякі поняття наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Погляди західних вчених різних років на поняття «доходи»

№ з/п	Автор	Визначення
1	А. Сміт (1723–1790 рр.)	Визначив види доходів: рента заробітна плата, прибуток. Дохід, як заробітна плата залежить від рівня національного багатства країни. Дохід, як прибуток на капітал визначається вартістю використаних на справу капіталу, і буває більшим або меншим залежно від розмірів цього капіталу.

Продовження таблиці 1

2	Й.А. Шумпетер (1883–1950 рр.)	Дохід – це винагорода за нововведення. Його отримує той хто раніше за всіх використовує нововведення.
3	Дж.М. Кейнс (1883–1946 рр.)	Досліджував перерозподіл доходів в інтересах соціальної групи, які отримують найбільш низькі доходи.
4	М. Фрідмен (нар. у 1912 р.)	Створив концепцію перманентного доходу – це такий дохід, який споживач очікує отримувати протягом досить тривалого часу.

Отже, з таблиці ми бачимо, що поняття «доход» досліджують ще з давніх давен. Кожний з вчених по різному трактує це поняття, створюючи і обґрунтовуючи доведення в своїх концепціях та працях.

В обліку доход відображається, як збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу. Саме так і трактують це поняття більшість вчених, воно зазначене в П(С) БО 15 «Дохід» від 29 листопада 1999 р. №290. Як саме трактують це поняття вчені ХХ ст. наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Визначення поняття доход в фінансовому обліку

№	Автор	Визначення
1	Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. Підр. для студентів економ. спец. вищ. навч. закладів – 6 те видання К.: А.С.К 2004 р	Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників)
2	Кобилянська А. І. Фінансовий облік. Навч. пос. – К.: Знання 2004 р.	Дохід є надходженням економічних вигід, які виникають у результаті діяльності підприємства у вигляді виручки від реалізації продукції (товарів, послуг), гонорарів, відсотків, дивідендів, тощо.

Продовження таблиці 2

3	Сопко В. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000 р.	Дохід означає валовий приплив (надходження) економічної вигоди протягом звітнього періоду, який виникає у процесі звичайної діяльності підприємства
4	Гладких Т.В. Фінансовий облік. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури 2007 р	Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період.
5	Лишеленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навч. посібник Київ: Вид – во «Центр учбової літератури» 2003 р.	Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Отже, з наведеної таблиці ми бачимо, що поняття «доходи» різні науковці однаково визначають, згідно з П(С) БО 15. Також при фінансовій оцінці доходу та побудові бухгалтерського обліку визначають два різновиди доходу: валовий та чистий.

Валовий дохід містить у собі економічну вигоду, яку підприємство одержало (або має одержати). Суми, які утримуються у формі податків (акцизний збір, податок на додану вартість тощо), не приносять економічної вигоди. Тому вони виключаються з валового доходу та завершують процес формування чистого доходу.

Чистий дохід – це зменшений валовий дохід на економічні елементи, які визначені законодавчо. До чистого доходу не включаються суми, які отримують від імені третьої сторони, податок на додану вартість, акциз, мито, будь-які надані торговельні знижки тощо.

Отже, справжнім доходом є чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), який розраховується шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів або податків з обороту та інших вирахувань з доходу.

Література

1. Адамик О.В. Доходи суб'єктів державного сектору: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна інтерпретація // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 1. – С. 29-36, 2012
2. Гладких Т.В. Фінансовий облік. / Т. В. Гладких – Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2007. – 480 с.
3. Коблянська О.І. Фінансовий облік: Навч. посіб. доп. і перер / О.І. Коблянська – К.: Знання, 2006. -473 с.
4. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник доп. і перер / М.С. Пушкар – Тернопіль: Карт бланк 2005 р.